

GIF VAN A TOT Z

Kinie Beekelaar

A	
<i>Aromaten</i>	groep chemische stoffen met zgn. benzeenring(en); herkenbaar aan de geur; bv. benzeen, toluen en xyleen.
<i>Asbest</i>	natuurlijke delfstof met een vezelachtige structuur; grote bestendigheid; bij langdurige inademing van asbestvezels kans op stoflongen (asbestose); vezels afkomstig van blauw asbest zijn kankerverwekkend.
B	
<i>Barium(verbindingen)</i>	meestal vaste stoffen; werken op het zenuwstelsel; kunnen aanleiding geven tot hart- en nierafwijkingen; werken tevens op maagdarmaanaal en spierstelsel; kans op longaandoeningen bij veelvuldig inademen.
<i>Benzeen</i>	veel gebruikt als oplosmiddel; betrekkelijk vluchtig; veroorzaakt schade aan lever, nieren en bloedvormende organen; tevens kankerverwekkend (bloedkanker – leukemie).
<i>Bifenyyl</i>	of <i>fenyylbenzeen</i> of <i>difenyyl</i> ; hoofdbestanddeel van sommige warmteoverdrachtsvloeistoffen zoals Dowtherm A, Diphyl en Thermex; kan lever- en nierbeschadigingen veroorzaken; lage geurdrempel.
<i>Bifenyloxyde</i>	of <i>fenyylether</i> of <i>difenyylether</i> ; bestanddeel van warmteoverdrachtsvloeistoffen; kan leverbeschadigingen veroorzaken; lage geurdrempel.
<i>Boorgruis</i>	het gruis dat vrijkomt bij het boren door klei- of krijtlagen; op grond van het gehalte aan bariet (BaSO ₄) dient boorgruis in bepaalde gevallen te worden beschouwd als chemisch afval; omdat vaak door zoutlagen geboord moet worden bevat het gruis in die gevallen hoge concentraties aan chloride.
<i>Boorspoeling</i>	vloeistof die in een boorgat cirkuleert; als basis fungeert een water/klei of water/krijt mengsel waaraan allerlei stoffen worden toegevoegd zoals zout en bariet (BaSO ₄). Veel overtollige boorspoeling wordt geloosd in het Eemsmoondgebied.
C	
<i>Cadmium</i>	één van de gevaarlijkste zware mealen; stapelgif dat met name voor de nieren schadelijk is.
<i>Chemisch afval</i>	stoffen die volgens het Processenbesluit wet chemische afvalstoffen boven een bepaalde concentratie als 'chemisch afval' worden aange-merkt.
<i>Chroom(verbindingen)</i>	chroomverbindingen (6+) kunnen aanleiding geven tot nier- en leverbeschadigingen; mogelijk kankerverwekkend.
<i>Cobalt(verbindingen)</i>	kans op nier- en bloedafwijkingen, hartkwalen en huidaanandoeningen.
<i>Cyaniden</i>	groep van stoffen die belemmerend werken op de ademhalingsorganen; meest bekende is cyaanalkali; bij ontleding kan cyaanwaterstof (blauwzuur) vrijkomen.
E	
<i>Ethylbenzeen</i>	oplosmiddel; schadelijk voor het zenuwstelsel.
F	
<i>Fenol</i>	bijtende werking; veroorzaakt schade aan zenuwstelsel, nieren en ademhalingsorganen; werkt kankerbevorderend.
<i>Fuorantheen</i>	zie PAK's.
<i>Fotochemikaliën</i>	fixeer en ontwikkelaar; verstoren bv. de biologische zuivering van afvalwater; fixeer bevat zilver dat oa. giftig is voor mikro-organismen.
<i>Fungiciden</i>	schimmelbestrijders bv. bij fruit en zaden; met name de kwikverbindingen zijn zeer giftig.
G	
<i>Galvanisch afval</i>	samenstelling afhankelijk van het bedrijf; vaak zware metalen en cyaniden.
<i>Gasfabrieken</i>	het destijds uit kolen geproduceerde stadsgas bevatte allerlei bijprodukten zoals teerstoffen, naftaleen, ammoniak, blauwzuur, zwavelwaterstof en benzeen; in vroeger jaren was daar voor een groot deel nog wel iets mee te doen, later niet meer; daardoor werden afvalstoffen vaak gestort in de direkte omgeving of op het terrein zelf (teerputten met oa. PAK en cyaniden).
K	
<i>Keramisch afval</i>	is soms door aanwezigheid van pigmenten op basis van zware metalen minder onschuldig dan het lijkt (groene chroom en rode cadmium pigmenten).

<i>Koolwaterstoffen</i> (gechloreerde -)	eenvoudige varianten zijn oa. <i>Chloroform</i> (trichloormethaan), <i>Per</i> (tetrachlooretheen), <i>Tri</i> (trichlooretheen) en <i>Tetra</i> (tetrachloorkoolstof); worden gebruikt als oplosmiddel en ontvettingsmiddel in oa. chemische wasserijen; verschillende van deze stoffen zijn schadelijk voor lever en zenuwstelsel en zijn mogelijk kankerwerkkend. meer ingewikkelde varianten zijn insecticiden als <i>Aldrin</i> , <i>Dieldrin</i> , <i>Lindaan (HCH)</i> en <i>DDT</i> ; deze stoffen hebben de neiging zich op te hopen in organismen (vooral in vetweefsels) en dientengevolge in voedselketens (vogelsterfte); ze worden slechts zeer langzaam afgebroken (persistent); gebruik verboden dan wel aan banden gelegd.
<i>Kwik</i> (verbindingen)	veroorzaken schade aan nieren, lever en zenuwstelsel; al in geringe dosis schadelijk voor het nageslacht; gebruikt in oa. knoopbatterijen en fungiciden.
<i>Lood</i> (verbindingen)	met name gebruikt in benzine; wordt in het lichaam opgenomen via voedingsmiddelen en buitenlucht; verhoogde blootstelling aan lood is vooral voor kinderen schadelijk.
<i>Methanol</i>	of methylalkohol; grondstof voor de chemische industrie (oa. bij productie van kunststoffen en lijmen); werkt negatief op zenuwstelsel en gezichtsvermogen.
<i>Nikkel</i> (verbindingen)	sterk verdacht van kankerwerkkende eigenschappen.
<i>Organisch afval</i>	afkomstig van plant en dier; in principe door de natuur goed te verwerken (komposteren); onevenwichtige samenstelling kan leiden tot natuurlijke gifgasvorming (ammoniak, zwavelwaterstof).
<i>Oliën</i> (minerale)	bv. benzine en smeerolie; tasten reeds in geringe concentratie de smaak van grondwater aan.
<i>PAK's</i>	polycyclische aromatische koolwaterstoffen dwz. stoffen die bestaan uit twee of meer koolstofringen; ontstaan bij onvolledige verbranding van bv. olie en kolen; verschillende zijn kankerwerkkend en/of mutageen (dwz. schadelijk voor erfelijk materiaal) zoals benzo(a)pyreen en diverse dibenzopyrenen.
<i>PCB's</i>	polychloorbifenylen; oa. gebruikt in condensatoren en transformatoren; in het milieu slecht afbreekbaar; hopen zich op in vetweefsel; bij blootstelling aan hoge dosis huidandoeningen; mogelijk kankerwerkkend.
<i>Toluëen</i>	of methylbenzeen; oplosmiddel; schadelijk voor het zenuwstelsel.
<i>Waterstofsulfide</i>	of zwavelwaterstof (H ₂ S); kleurloos, zeer giftig gas met geur van rotte eieren; ontstaat oa. bij afbraak van organische zwavelverbindingen.
<i>Xyleen</i>	oplosmiddel; schadelijk voor het zenuwstelsel.
<i>Zink</i> (verbindingen)	hoewel als sporenelement onmisbaar voor veel organismen is zink in grote concentraties schadelijk.
<i>Zware metalen</i>	zo genoemd vanwege hun hoog soortelijk gewicht; vaak giftig; bv. cadmium, lood, nikkel, chroom.
<i>Zwavelkoolstof</i>	of koolstofdioxide; kleurloze vloeistof; werkt op zenuwstelsel en bloedvaten.